KAMER VAN KOOPHANDEL
WEST-BRABANT

Startende ondernemers in Bergen op Zoom 2005

I. Ontwikkeling startende ondernemers

Aantal startende ondernemers fors gestegen

In 2005 hebben in Bergen op Zoom 358 personen een onderneming gestart[1]. Dit zijn er bijna 100 meer dan in 2004, oftewel een groei van 37,7%. Zowel landelijk (+15,4%) als in West-Brabant (+18,5%) ligt de groei op een duidelijk lager niveau. Tezamen zijn door de ondernemers circa 340 bedrijven opgericht, hoofdzakelijk eenmansbedrijven.

Figuur 1

Ontwikkeling van het aantal startende ondernemers in Bergen op Zoom tussen 2000 en 2005

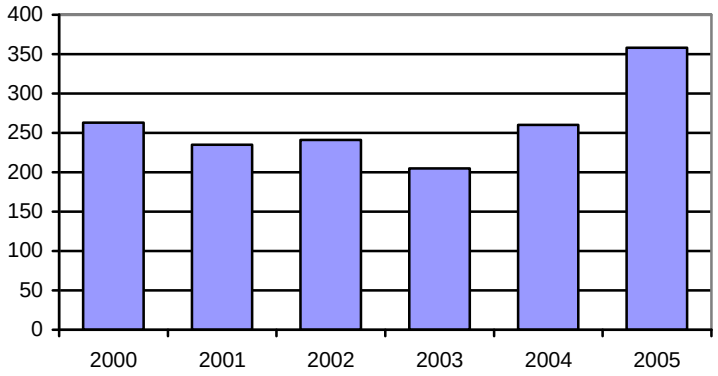

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

De ontwikkeling van het aantal startende ondernemers volgt in Bergen op Zoom grotendeels de landelijke ontwikkeling. Na de relatief sterke daling van 2003 volgt een periode van snelle groei. In 2004 en 2005 lag de groei in Bergen op Zoom boven het landelijke en West-Brabantse gemiddelde.

Figuur 2

Geïndexeerde ontwikkeling van het aantal starters in Bergen op Zoom, West-Brabant en Nederland tussen 2000 en 2005 (2000=100)

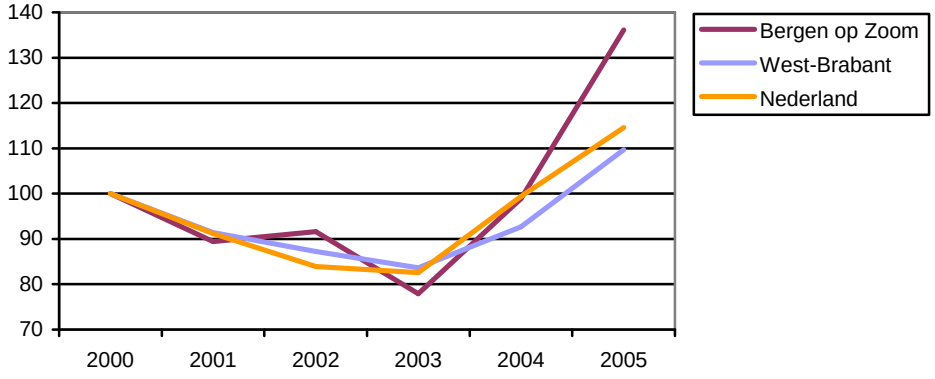

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

[1] Een startende ondernemer is een persoon die in het jaar voorafgaande aan de start van de onderneming nog niet zelfstandig economisch actief was en die een nieuw bedrijf vestigt. Bedrijfsovernames vallen hierbuiten.

Bergen op Zoom is binnen West-Brabant nummer twee

Binnen de regio West-Brabant staat de gemeente Bergen op Zoom wat betreft het aantal startende ondernemers, na Breda, op de tweede plaats. Op de derde plaats volgt Roosendaal. In totaal neemt Bergen op Zoom 12,8% van alle starters in de regio voor haar rekening.

Tabel 1

Aantal startende ondernemers in West-Brabant per gemeente (2005)

Gemeente	**Aantal starters**	**Aandeel In regio**
Breda	998	35,7
Bergen op Zoom	358	12,8
Roosendaal	325	11,6
Oosterhout	265	9,5
Etten-Leur	181	6,5
Moerdijk	136	4,9
Halderberge	127	4,5
Steenbergen	108	3,9
Woensdrecht	106	3,8
Rucphen	104	3,7
Zundert	88	3,1
Totaal	2.796	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Indien het aantal starters per gemeente wordt gerelateerd aan de omvang van de beroepsbevolking, staat Bergen op Zoom wederom op de tweede plaats. De gemeente kende vorig jaar 11,6 starters per 1000 personen uit de beroepsbevolking[2]. Ook nu moet Bergen op Zoom alleen Breda (12,3) voor laten gaan. Over een langere periode beschouwd (gemiddelde van de periode 2000-2005) komt Bergen op Zoom duidelijk minder goed voor de dag. De gemeente neemt dan met 8,5 starters slechts een zevende plaats in.

[2] Beroepsbevolking: alle personen van 15 tot en met 64 jaar die tenminste 12 uur per week werken of willen werken, daarvoor beschikbaar zijn en bovendien actief zoeken naar werk.

Tabel 2
Aantal starters per 1000 personen uit de beroepsbevolking per gemeente

	2005		Gemid. 2000-2005	
	Gemeenten	**Score**	**Gemeenten**	**Score**
1	Breda	12,3	Rucphen	10,4
2	Bergen op Zoom	11,6	Breda	10,3
3	Woensdrecht	11,0	Oosterhout	9,6
4	Rucphen	10,9	Woensdrecht	9,0
5	Oosterhout	10,8	Steenbergen	8,7
6	Steenbergen	9,9	Moerdijk	8,6
7	Halderberge	9,5	Bergen op Zoom	8,5
8	Zundert	9,5	Roosendaal	8,3
9	Etten-Leur	9,1	Etten-Leur	8,1
10	Roosendaal	8,7	Halderberge	8,0
11	Moerdijk	8,2	Zundert	7,4
	Totaal West-Brabant	10,6	Totaal West-Brabant	9,1
	Totaal Nederland	10,9	Totaal Nederland	9,1

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Meeste starters in de bouw, detailhandel en persoonlijke dienstverlening

Veruit de meeste starters in Bergen op Zoom zijn te vinden in de bouw (24,9%), persoonlijke diensten (14,5%) en de detailhandel (14,0%). Ook de facilitaire diensten (11,7%) en de adviesdiensten (8,1%) tellen relatief veel startende ondernemers. Vergeleken met het landelijke beeld springt vooral het hoge aandeel van de bouw in het oog. Sectoren als de detailhandel, groothandel en adviesdiensten zijn in Bergen op Zoom minder prominent vertegenwoordigd.

Tabel 3
Aantal startende ondernemers in Bergen op Zoom naar sector (2005)

Sector	**Bergen op Zoom**		**West-Brabant**	**Nederland**
	Abs.	**%**	**%**	**%**
Landbouw	6	1,7	3,0	2,6
Industrie	14	3,9	3,4	4,0
Bouw	89	24,9	15,7	14,8
Groothandel	19	5,3	8,2	8,2
Detailhandel	50	14,0	15,2	16,2
Horeca	19	5,3	4,5	3,9
Vervoer	11	3,1	4,4	3,5
Financiën	1	0,3	0,6	0,9
Adviesdiensten	29	8,1	11,8	13,9
Facilitaire diensten	42	11,7	12,3	13,8
Persoonlijke diensten	52	14,5	15,0	13,2
Algemene diensten	26	7,3	5,9	5,1
Totaal bedrijfsleven	358	100,0	100,0	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Indien verder op brancheniveau wordt ingezoomd, blijkt dat de branche ´burgerlijke/utiliteitsbouw´ met 57 starters op nummer één staat. Bijna 16% van alle starters is binnen deze branche actief. Andere branches met veel starters zijn de kapper/schoonheidsverzorging, bouwspecialismen, automatiseringsdiensten en de detailhandel non-food.

Tabel 4
Top 10 branches met absoluut de meeste starters in 2005

	Branche	Abs.	%
1	Burg.-/utiliteitsbouw	57	15,9
2	Kapper, schoonh.verz.,ov.	30	8,4
3	Bouwspecialismen	26	7,3
4	Automatiseringsdiensten	24	6,7
5	Detailhandel non-food	22	6,1
6	Gezondheid en welzijn	17	4,7
7	Cultuur, recreatie	16	4,5
8	Restaurants, cafetaria	11	3,1
9	Economische diensten	11	3,1
10	Ingenieursbureaus	9	2,5

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

II. Buitenlandse starters

Sterke toename aantal buitenlandse startende ondernemers
Het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine[3] is in 2005 fors toegenomen. Werden er in 2004 nog 52 buitenlandse starters geteld, in 2005 is dit opgelopen tot 97. Dit is gelijk aan een groei met bijna 87%.

Figuur 3
Ontwikkeling van het aantal buitenlandse starters in Bergen op Zoom tussen 2000 en 2005

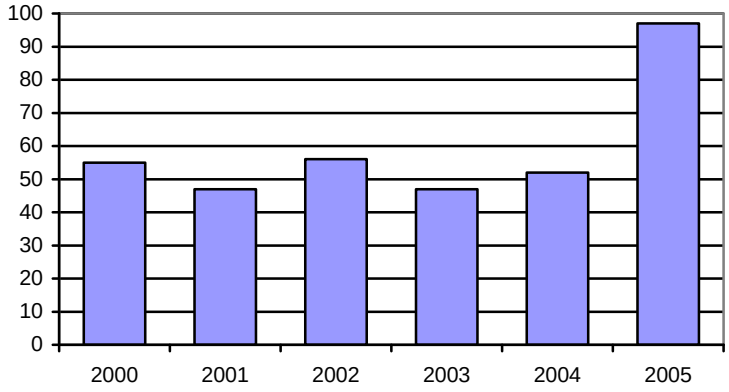

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

[3] De herkomst van een starter wordt bepaald aan de hand van het geboorteland. Hierdoor blijven tweede en derde generatie allochtonen grotendeels buiten beeld. Deze zijn vaak in Nederland geboren.

De groei van het aantal startende ondernemers van buitenlandse origine ligt in Bergen op Zoom (+86,5%) fors hoger dan gemiddeld in West-Brabant (+41,5%) en Nederland (+16,8%). Echter ook de Nederlandse starters laten in Bergen op Zoom een bovengemiddelde groei zien.

Figuur 4
Procentuele groei aantal starters in Bergen op Zoom en Nederland in 2005 naar herkomstland

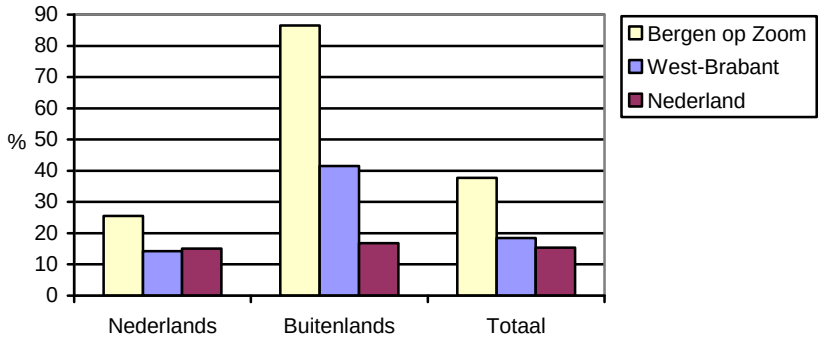

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Bergen op Zoom kent relatief veel buitenlandse starters
In totaal was in 2005 zo´n 27% van alle starters in Bergen op Zoom van buitenlandse komaf. Dit is een duidelijk hoger percentage dan het West-Brabantse en landelijke gemiddelde (beide 19%). Binnen West-Brabant kent alleen de gemeente Woensdrecht een hoger (39,6%) percentage. Bergen op Zoom is in totaal goed voor bijna 19% van het totaal aantal buitenlandse starters in West-Brabant. Ter vergelijking, in het totaal aantal startende ondernemers is de gemeente goed voor bijna 13%.

Tabel 5
Buitenlandse startende ondernemers per gemeente

Gemeenten	**Aantal**	**Aandeel in de regio**	**Aandeel in totaal starters**
Woensdrecht	42	8,0	39,6
Bergen op Zoom	97	18,6	27,1
Roosendaal	69	13,2	21,2
Breda	196	37,5	19,6
Etten-Leur	27	5,2	14,9
Steenbergen	16	3,1	14,8
Zundert	11	2,1	12,5
Halderberge	14	2,7	11,0
Oosterhout	28	5,4	10,6
Rucphen	10	1,9	9,6
Moerdijk	12	2,3	8,8
Totaal West-Brabant	522	100,0	18,7

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Binnen de groep buitenlandse starters is een belangrijk deel afkomstig uit Polen. In totaal gaat het om 44% van het totaal aantal buitenlandse starters Turkije is nummer twee met bijna 17% van het totaal. Marokko, België en Suriname bezetten de overige plaatsen in de top 5.

Tabel 6
Aantal buitenlandse starters in Bergen op Zoom naar herkomstland (2005)

Herkomstland	Abs.	%
Polen	43	44,3
Turkije	16	16,5
Marokko	5	5,2
Belgie	3	3,1
Suriname	2	2,1
Duitsland	2	2,1
UK	2	2,1
Antillen	1	1,0
Frankrijk	1	1,0
Overig	22	22,7
Totaal	97	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Veel buitenlandse ondernemers actief in de bouw

Ongeveer 45% van de buitenlandse ondernemers in Bergen op Zoom is actief in de bouwsector. Het gaat hier vooral om klusbedrijven. Op nummer twee volgt de detailhandel met 17% en de persoonlijke diensten staan op de derde plaats met 9%. De vervoerssector is koploper wanneer wordt gekeken naar het aandeel buitenlandse starters per sector. In totaal was in 2005 circa 64% van alle starters in de vervoerssector van buitenlandse origine. Andere sectoren met een hoog aandeel buitenlanders zijn de landbouw, bouw en horeca.

Tabel 7
Buitenlandse starters in Bergen op Zoom naar sector (2005)

Sector	Aantal	Aandeel in totaal	Aandeel in sector
Landbouw	3	3,1	50,0
Industrie	0	0,0	0,0
Bouw	44	45,4	49,4
Groothandel	4	4,1	21,1
Detailhandel	16	16,5	32,0
Horeca	7	7,2	36,8
Vervoer	7	7,2	63,6
Financiën	0	0,0	0,0
Adviesdiensten	2	2,1	6,9
Facilitaire diensten	3	3,1	7,1
Persoonlijke diensten	9	9,3	17,3
Algemene diensten	2	2,1	7,7
Totaal	97	100,0	27,1

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

III. Starters naar leeftijd

Starter gemiddeld 36 jaar oud

De gemiddelde leeftijd van een startende ondernemer in Bergen op Zoom is 36 jaar. Dit is gelijk aan het regionale en landelijke beeld en dit beeld is ook al aan aantal jaren constant. Vooral de groep dertigers is met ongeveer 33% goed vertegenwoordigd. Starters in de leeftijdscategorie 20 tot en met 29 jaar vormen 26% van het totaal, veertigers zijn goed voor 25% Ongeveer 14% van de starters is ouder dan 50 jaar.

Tabel 8
Leeftijd startende ondernemers in Bergen op Zoom (2005)

Leeftijd	**Aantal**	**%**
tot 20 jaar	8	2,2
20 t/m 24 jaar	45	12,6
25 t/m 29 jaar	47	13,1
30 t/m 34 jaar	68	19,0
35 t/m 39 jaar	51	14,2
40 t/m 44 jaar	50	14,0
45 t/m 49 jaar	40	11,2
50 t/m 54 jaar	25	7,0
55 t/m 59 jaar	18	5,0
60 t/m 64 jaar	5	1,4
65 jaar en ouder	1	0,3
Totaal	358	100,0

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

IV. Starters naar geslacht

Aandeel vrouwelijke startende ondernemers iets gedaald

In totaal zijn 98 vrouwen in 2005 een onderneming gestart. Dit is ongeveer 34% van het totaal aantal startende ondernemers in Bergen op Zoom. Ten opzichte van 2004 (37%) is het aandeel vrouwen wel iets teruggelopen. De groei van het aantal startende mannen lag in 2005 (+23,1%) duidelijk hoger dan van vrouwen (+6,5%). Dit heeft onder andere te maken met de toestroom van vooral mannelijke buitenlandse ondernemers.

Figuur 5
Aandeel vrouwelijke startende ondernemers in Bergen op Zoom in de periode 2000-2005

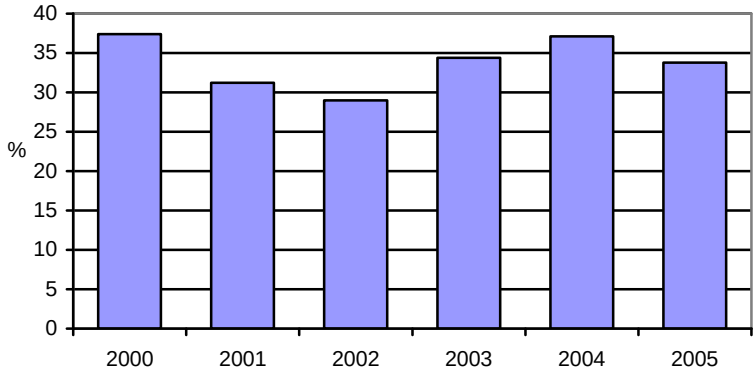

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

Veel vrouwen actief in de persoonlijke dienstverlening
De meeste vrouwelijke starters zijn te vinden in de persoonlijke diensten (vooral schoonheidsverzorging, haarverzorging en voetverzorging). Ruim 30 vrouwen zijn in deze sector een bedrijf begonnen (bijna 32% van alle vrouwelijke starters). Op nummer twee staat de detailhandel met 20%, op de derde plaats volgen de algemene diensten met ruim 12%. Het aandeel vrouwen wisselt sterk per sector. De persoonlijke diensten zijn koploper met 61%. Ook de horeca (58%), algemene diensten (52%) en de detailhandel (49%) kennen relatief veel vrouwen. In de bouw, de landbouw en in de financiële dienstverlening zijn vrouwen niet of bijna niet te vinden.

Tabel 9
Aantal vrouwelijke startende ondernemers in Bergen op Zoom naar sector

Sector	**Aantal vrouwen**	**Aandeel in totaal**	**Aandeel in sector**
Landbouw	0	0,0	0,0
Industrie	4	4,1	30,8
Bouw	1	1,0	2,2
Groothandel	5	5,1	31,3
Detailhandel	20	20,4	48,8
Horeca	11	11,2	57,9
Vervoer	1	1,0	10,0
Financiën	0	0,0	0,0
Adviesdiensten	3	3,1	11,1
Facilitaire diensten	10	10,2	25,0
Persoonlijke diensten	31	31,6	60,8
Algemene diensten	12	12,2	52,2
Totaal	98	100,0	33,8

Bron: Kamer van Koophandel West-Brabant

V. Activiteiten Kamer van Koophandel op het gebied van starters

Starters vormen een belangrijk onderdeel van het autonome groeipotentieel van een gemeente. Naast het feit dat starters direct voor werkgelegenheid zorgen, dragen zij tevens bij aan een stuk vernieuwing en dynamiek. Starters brengen nieuwe producten of processen op de markt en stimuleren daarmee het zittende bedrijfsleven om ook te innoveren. Alle maatregelen die er op gericht zijn om nieuwe ondernemersschap te stimuleren en de levensduur van de bedrijven vergroten moeten vanuit economisch perspectief worden toegejuicht.

Starters vormen een belangrijk speerpunt voor de Kamer van Koophandel West-Brabant. Op het gebied van voorlichting maar ook meer projectmatig is de Kamer zeer actief op het gebied van nieuw (en beter) ondernemersschap. Hieronder worden de belangrijkste activiteiten van de Kamer op dit gebied kort weergegeven. Voor meer informatie wordt verwezen naar www.kvk.nl.

A) Voorlichting

Persoonlijke gesprekken:

- Voorlichting Individueel: Gratis gesprek van 20 minuten bedoeld om de allereerste (vaak brandende) vragen te beantwoorden. Welke stappen moeten worden ondernomen en in welke volgorde.
- Maatwerkgesprek: Gesprek met een bedrijfsvoorlichter van één uur tegen een vergoeding van € 30,-. Tijdens dit gesprek kan op specifieke vragen van de klant worden ingegaan. Het gesprek kan ook worden gebruikt om te klankborden (bijvoorbeeld ondernemingsplan doornemen voordat men naar de bank gaat)
- Advocaten en accountantsspreekuur: Kosteloos gesprek van een half uur voor diepere juridische en financiële vragen.

(Thema)bijeenkomsten:

- Startersoriëntatiebijeenkomst: Algemene oriëntatieavond (Kamer, Belastingdienst en bank) bedoeld om mensen een gevoel te geven wat het betekend als ze ondernemer worden. Deze bijeenkomsten zijn eenmaal per maand en kosten € 30,-
- Seminars / bijeenkomsten: Vervolg op de startersbijeenkomst. Deze gaan dieper over zeer uiteenlopende onderwerpen (kosten € 30,-).
- Landelijke startersdag: Grote jaarlijkse bijeenkomst (gemiddeld 1.500 bezoekers) met presentaties, infomarkt, gesprekken met specialisten, etc. (ongeveer 35 standhouders).
- Landelijke Internationale Handelsdag: Qua opzet vergelijkbaar met de landelijke startersdag, maar nu bedoeld voor ondernemers met im- en exportplannen.
- Uitvoering PSB-regeling: Subsidieregeling voor mensen met exportplannen.
- Presentaties op scholen: De Kamer geeft regelmatig presentaties op scholen van het voortgezet onderwijs om het starten van een eigen bedrijf te promoten.
- Starterssociëteiten: In een aantal gemeenten heeft de Kamer geholpen bij het opzetten van sociëteiten voor starters. Tevens biedt de Kamer ondersteuning.

Producten:

- Starterspakket: Dit informatiepakket laat een (potentiële) ondernemer kennismaken met de diverse aspecten van het starten van een onderneming. Het pakket bevat onder meer het Startersmagazine met actuele en praktische informatie, een handige Startersplanner en een overzicht van seminars voor startende ondernemers.
- Ondernemingsplan (cd-rom): De cd-rom helpt stap voor stap om ideeën over het opzetten van een eigen bedrijf uit te werken in een ondernemingsplan.
- Internet: Via www.kvk.nl is veel informatie over het starten van een bedrijf beschikbaar. De Kamer heeft ook een virtuele Ondernemersbeurs opgezet (www.ondernemersbeurs.nl). De Ondernemingsbeurs biedt hét actuele overzicht van bedrijven die te koop staan.
- Overige brochures/documenten: De Kamer beschikt over tal van andere (gespecialiseerde) brochures, maar ook over voorbeeldcontracten en –businessplannen.

B) Projecten

De Kamer is ook meer projectmatig betrokken bij het stimuleren van ondernemersschap. Het gaat daarbij onder andere om:

West TOP
Stimulering ondernemerschap op het plattenland (zie www.westtop.nl). Er wordt van alles van een starter verwacht: het schrijven van een ondernemingsplan, het vinden van de benodigde financiering en geschikte huisvesting en natuurlijk het vinden van de eerste klanten. De ervaring laat zien dat veel startende ondernemers wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken op deze punten. West TOP heeft een programma samengesteld dat een complete ondersteuning biedt die nodig is om ideeën werkelijkheid te laten worden.

Starterspas
Ondernemen is dromen, durven, denken, maar vooral doen. De StartersPas van Kamer van Koophandel helpt bij de start van een bedrijf. De StartersPas geeft toegang tot een pakket aan voordelen. Individuele begeleiding, collectieve bijeenkomsten, netwerkmogelijkheden en andere voordelen. Hiermee is men verzekerd van een goede voorbereiding op de start en wordt de kans van slagen als ondernemer vergroot. Voor meer informatie zie: www.starterspas.nl.

Starterslift
Starterslift is bedoeld voor innovatieve startende ondernemers. Met startend worden ondernemers bedoeld die minder dan 5 jaar bezig zijn met hun onderneming. Het kan gaan om ondernemers die net zijn gestart en wel een steuntje in de rug kunnen gebruiken, of om ondernemers die met een idee rondlopen en met behulp van Starterslift een ideale start willen maken. Alleen ondernemers met een nieuw, uniek idee komen in aanmerking voor de ondersteuning. Voor meer informatie zie: www.starterslift.nl.